

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/197536,Robert-Bulinski-Marian-Rejewski-Czlowiek-ktory-zlamal-Enigm>
e.html

27.02.2026, 00:51

Robert Buliński: Marian Rejewski. Człowiek, który złamał Enigmę

13 lutego 1980 r. zmarł wybitny przedwojenny kryptolog, Marian Rejewski, który na początku lat 30. złamał kody niemieckiej wojskowej maszyny szyfrującej Enigma. Wielu historyków uważa, że skróciło to późniejszą II wojnę światową o kilka lat i znacznie przyspieszyło zwycięstwo aliantów nad III Rzeszą.

[Enigma Nauka Technologie i wynalazki](#)

16.08.2026

Marian Rejewski urodził się 16 sierpnia 1905 r. w Bydgoszczy. W 1929 r. ukończył studia matematyczne na uniwersytecie w Poznaniu. W międzyczasie zainteresował się nim polski wywiad wojskowy, tzw. dwójka, czyli Oddział II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Przeszedł kurs kryptologii, po czym został zatrudniony na niepełny etat na stanowisku cywilnym w poznańskim oddziale Biura Szyfrów Oddziału II. Jednocześnie pracował na Uniwersytecie Poznańskim.

Prace nad Enigmą

We wrześniu 1932 r. przeszedł do warszawskiej centrali Biura Szyfrów, mieszczącej się w pałacu Saskim. Pracował nad złamaniem szyfru wojskowego maszyny szyfrującej Enigma, do czego doszło pod koniec grudnia tego roku.

W 1933 r. do Rejewskiego dołączyli dwaj inni uzdolnieni kryptolodzy Biura Szyfrów – Henryk Zygalski i Jerzy Różycki, dzięki czemu prace nad kolejnymi wersjami szyfrów Enigmy przyspieszyły. W 1937 r. zespół zajmujący się Enigmą został przeniesiony do tajnego ośrodka wywiadowczego w rejonie Pyr pod Warszawą. Kolejnym sukcesem Rejewskiego i jego kolegów było stworzenie tzw. bomby kryptologicznej, czyli elektryczno-mechanicznego urządzenia, które umożliwiało automatyczne łamanie kodów Enigmy. Innym wynalazkiem polskich kryptologów były tzw. płachty Zygalskiego, czyli perforowane płachty papieru służące jako nośniki danych. Jednakże wprowadzenie przez Niemców kolejnych modyfikacji Enigmy w grudniu 1938 r. przekreśliło te osiągnięcia i strona polska przestała odszyfrowywać jej kody.

Ze względu na fakt, że budżet Biura Szyfrów polskiej dwójki nie był w stanie udźwignąć zwielokrotnienia prac zespołu Rejewskiego, a wojna z Niemcami zbliżała się wielkimi krokami, pod koniec lipca 1939 r. podzielono się wiedzą o Enigmie z Francuzami i Brytyjczykami.

Na Zachodzie

Po agresji wojsk niemieckich na Polskę, 1 września tego roku, pracownicy cywilni i wojskowi Biura Szyfrów i innych struktur Oddziału II zostali ewakuowani do Rumunii. Brytyjczycy wprawdzie odmówili pomocy polskim kryptologom, ale Francuzi przerzucili ich do Paryża. W Château de Vignolles w Akwitanii powstał francusko-polski zespół kryptologiczny, któremu na przełomie 1939 i 1940 r. ponownie udało się złamać Enigmę.

Po upadku Francji w czerwcu 1940 r. polscy kryptolodzy kontynuowali prace na terytorium nieokupowanej przez Niemców części Francji, w ośrodku o kryptonimie „Cadix” w Château des

Fouzes niedaleko miejscowości Uzès. Rejewski występował jako nauczyciel pod fałszywym nazwiskiem Pierre Ranaud. W Algierze, we francuskiej Afryce Północnej, powstała filia ośrodka „Cadix”. W trakcie podróży do niej zginął, w styczniu 1942 r., w katastrofie morskiej, Jerzy Różycki.

Ze względu na namierzanie ośrodka wywiadowczego przez Niemców Rejewski z Zygalskim ewakuowali się w listopadzie tego roku w pobliże granicy z frankistowską Hiszpanią. Podczas przekraczania Pirenejów, w styczniu 1943 r., zostali jednak schwytani przez policję hiszpańską i osadzeni w więzieniu. Ostatecznie, dzięki wstawiennictwu polskiego PCK, zostali wypuszczeni na wolność. W sierpniu tego roku, przez Portugalię i Gibraltar, trafili w końcu do Wielkiej Brytanii. Do końca wojny pracowali w jednostce radiowej Sztabu Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych w Stanmore-Boxmoor pod Londynem.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Emigracja, Nauka, Technologie i wynalazki

Artykuł

Marian Rejewski. Zdjęcie pochodzi z albumu zawierającego fotografie pracowników i współpracowników Oddziału II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, znajdującego się w aktach sprawy obiektywnej kryptonim „Targowica” (z zasobu IPN)